

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 3. novembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 167/2023),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 92. panta pirmajam teikumam;

1.2. atzīt Civilprocesa likumu, ciktāl tas neparedz tādu speciālu regulējumu, kas nodrošinātu īpašu kārtību jautājuma par kasācijas tiesvedības ierosināšanu izlemšanai, ja kasācijas sūdzībā ietverta atsauce uz Civilprocesa likuma 453. panta 1.¹ daļu vai norādes par Senāta judikatūras atziņām pretēja sprieduma taisīšanu apelācijas instances tiesā, par neatbilstošu Satversmes 1. pantam un 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likums noteic kārtību, kādā izspriežamas civillietas.

Apstrīdētā norma noteic, ka gadījumā, ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī tad, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts

pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt ne tikai par likumdevēja pozitīvas darbības rezultātu – tiesību normu, bet arī par likuma robu tad, ja no materiālajām konstitucionālajām tiesībām vai pamattiesībām izriet noteikts pienākums, kuru likumdevējs nav izpildījis pozitīvā formā – nav izdevis normatīvu regulējumu (*sk. sal. Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta spriedumu lietā Nr. 2009-85-01*).

Līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja vērsusies Senātā ar kasācijas sūdzību. Senāts esot atteicies ierosināt kasācijas tiesvedību, pamatojoties uz apstrīdēto normu, lai gan viņa kasācijas sūdzībā esot iekļāvusi apsvērumus par to, kāpēc šīs sūdzības izskatīšanai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā. Civilprocesa likums paredzot personai tiesības kasācijas sūdzībā norādīt uz būtiskām sabiedrības interesēm, kuru dēļ attiecīgā lieta prasa Senāta vērtējumu un slēdzienu pēc būtības. Tādējādi šādos gadījumos, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, vispārējās kārtības, kas ietverta apstrīdētajā normā, piemērošana nav samērīga. Pieteikuma iesniedzēja arī norāda, ka Civilprocesa likumā nav ietverts tiesiskais regulējums par to, kādā veidā persona var aizstāvēt savas tiesības taisnīgā tiesā, ja apelācijas instances tiesa nav

ievērojusi Senāta atziņas un judikatūru. Pieteikumā arī minēts, ka apstrīdēto normu iespējams piemērot formāli, bet šāda piemērošana nevarot nodrošināt taisnīgumu.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības nepiekrīt Senāta vērtējumam par to, ka konkrētajā lietā nebija pamata ierosināt kasācijas tiesvedību, un apstrīdētās normas piemērošanai. Šādi apsvērumi nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 167/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš